

Ansvar för fel i material

Byggsektorn använder enligt Boverket omkring 50 000 olika byggprodukter i form av olika material och varor. Med den bakgrunden är det inte förvånande att det då och då uppstår fel i entreprenader på grund av just material eller varor. Vem som är ansvarig för ett sådant fel beror på situationen.

TEXT: DANIEL ORRÖ, BITRÄDANDE JURIST PÅ ADVOKATFIRMAN DELPHI

Ansvar för fel i material regleras bland annat i standardavtalen AB 04 och ABT 06 som ofta tillämpas i kommersiella entreprenader. För konsumententreprenader finns regler om felansvar främst i konsumenttjänstlagen och standardavtalet ABS 18.

För att reda ut frågan om felansvar för material ska vi till att börja med skilja på två typfall: (i) fel i form av olämpligt materialval och (ii) fel i själva materialet. Ett exempel på det förstnämnda är ett felprojekterat golvvirke som inte är tillräckligt uttorkat för den miljö golvet ska läggas i. Ett motsvarande exempel på det sistnämnda är ett virke som i felfritt skick i och för sig är lämpligt för den aktuella miljön, men som i praktiken visar sig innehålla en högre fuktkvot än vad som utlovats.

När det gäller ansvar för fel av typfall (i), olämpligt materialval, finns det en grundläggande skillnad mellan utförandeentreprenader och totalentreprenader. I en utförandeentreprenad (eller styrd totalentreprenad), där beställaren föreskrivit ett specifikt golvvirke, ansvarar beställaren för materialets lämplighet. I en totalentreprenad gäller som huvudregel motsatsen. Där ansvarar entreprenören för materialets lämplighet i enlighet med det projekteringsansvar som åvilar totalentreprenörer.

FÖR FEL AV typfall (ii), fel i själva materialet, ansvarar entreprenören oavsett entreprenadform. Så är exempelvis fallet om beställaren har föreskrivit, eller totalentreprenören projekterat fram, ett golvvirke med viss låg fuktkvot och entreprenören därefter har beställt virket som ändå visar sig hålla en för hög fuktkvot. Fel föreligger

då i entreprenaden, i det första fallet på grund av att golvvirket avviker från vad beställaren föreskrivit och därmed från vad som är avtalat, och i det andra fallet på grund av att golvvirket inte är lämpligt för det avsedda ändamålet och därmed inte är fackmässigt. Ansvaret för ett sådant fel faller inom ramen för materialgarantin i AB 04 eller ABT 06, vilken gäller i två respektive fem år alternativt den längre garantitid som entreprenören fått från sin materialleverantör. Vanligtvis sker materialköp till kommersiella entreprenader med standardavtalet ABM 07 som avtalsinnehåll. I ABM 07 föreskrivs fem års garanti vilket därför i praktiken ofta är den garantitid som gäller för material även i relationen entreprenör – beställare.

OM ENTREPRENÖREN ANSVARAR för fel enligt AB 04 eller ABT 06, ansvarar den också för skada på grund av felet. Om beställaren av entreprenaden inte är en näringsidkare utan istället en konsument används sällan AB-avtalen, utan istället reglerna i konsumenttjänstlagen och i förekommande fall ABS 18. Utöver vad som föreskrivs om felansvar i nämnda normer kan ytterligare en ansvarsgrund för fel i material föreligga, nämligen produktansvar enligt produktansvarslagen, PAL. Enligt PAL görs dock ingen renodlad felbedömning. För att PAL ska bli tillämplig krävs istället att materialet eller varan (produkten) innehåller en säkerhetsbrist. Därtill ska ett antal andra förutsättningar också vara för handen, bland annat att produkten har skadat annan egendom, exempelvis andra delar av entreprenaden. Sådant skada på grund av fel i material kan beställaren typiskt

Daniel Orrö, Associate, Advokatfirman Delphi.

sett kräva ersättning för från entreprenören i enlighet med konsumenttjänstlagens och i förekommande fall ABS 18:s skadestandsregler. Om felet också utgör en säkerhetsbrist enligt PAL:s mening, och övriga förutsättningar för PAL:s tillämplighet är uppfyllda, kan beställaren istället för att vända sig mot entreprenören för skadestånd, vända sig mot tillverkaren eller importören av det felaktiga materialet.

PAL är dock alltså inte tillämplig i kommersiella entreprenader. En beställare som är näringsidkare kan därför inte använda sig av PAL:s produktansvarsregler vid skada orsakad av fel i material. Däremot kan PAL sannolikt tillämpas när beställaren är en bostadsrättsförening, alldeles oavsett om AB-avtalen är tillämpliga eller ej. ■